

AKTÖRSBESKRIVNING MOCAMBIQUE

Moçambique

Moçambique är efter långa perioder av inbördeskrig ett av världens fattigaste länder. Regeringen är demokratiskt vald, men har liten möjlighet att förbättra situationen eftersom landet har mycket ont om resurser. Regeringen sitter löst och hoppas att handelsavtalet ska förbättra ekonomin. Moçambique kan knappast kosta på sig att blockera beslut som önskas av nord – dess främsta lån- och biståndsgivare – men de förhandlar mycket aktivt. Moçambique vill ha ett avtal som tar hänsyn till den ekonomiska obalansen i världen. Moçambique är ett utsatt land med mycket svag social sektor efter år av krig, vanskötsel och ekonomiska program påtvingade av Världsbanken och Internationella Valutafonden IMF med sociala nedskärningar som följd. Avtalet måste underlätta deras export av jordbruksprodukter och textilier. Avtalet ska dessutom trygga rätten till livsmedelssäkerhet, d v s en säker tillgång till mat. De kräver rätten att skydda sitt jordbruk mot konkurrens utifrån, t ex genom att stoppa eller begränsa import som hotar att slå ut lokal produktion. De motsätter sig patent på biologiska resurser (t ex växtsorter). Företagen försöker ta makten över maten genom att patentera resultaten från folkets forskning som skett genom årtusendens odling. I Moçambique finns många aidsjuka människor och landet är i ett stort behov av billiga läkemedel. Därför är det viktigt att länder, som Indien, som t o m 1 januari 2005 hade en egen patentlagstiftning som tillät kopiering av läkemedelsprodukter (men inte metoden att tillverka dem), återfår möjligheten att undanta läkemedel från patentavtalet. Man hämtar gärna argument från folkrörelser som Bondealliansen.

Moçambique är angeläget om att få mer utländska investeringar, men är motståndare till ett investeringsavtal eftersom de menar att ett sådant avtal kan hindra inhemsk ekonomisk politik och inte nödvändigtvis leder till mer utländska investeringar. Moçambique anser dessutom inte att de har resurser att förhandla så många avtal och de är rädda att bli överkörda i förhandlingarna. Moçambique har som ett av världens minst utvecklade länder särskilda handelsförmåner hos EU, som de är angelägna att behålla. Exempelvis har EU garanterat dem tullfrihet för de flesta av deras exportprodukter **inom ramen för det så kallade EBA-initiativet (se ordlista).**

AKTÖRSBESKRIVNING MOCAMBIQUE

Positionen inför förhandlingar om handelsavtalet

- Moçambique trycker hårt på rätten till livsmedelssäkerhet. Det självförsörjande jordbruket som ger folk mat för dagen behövs – speciellt när folk inte har råd med importvaror. Tullar eller stöd för överlevnad är något annat än de rika ländernas stöd till sitt jordbruk, som innebär orättvis konkurrens. Avtalet bör även förbjuda tullestulning – låga tullar mot importerade råvaror, men allt högre ju mer förädlade produkterna blir. Sådana regler håller fast många länder i syd i råvaruproduktion.
- Moçambique är helt emot kraven på patentlagstiftning som omfattar biologiska resurser eller läkemedel. Alla har rätt till liv och hälsa och i syd krävs billiga varianter av dyra mediciner. Många av länderna i Afrika står inför en aidskatastrof och Moçambique anser att dessa länder måste ha rätt att köpa livsnödvändiga mediciner till låga priser, exempelvis av länder som Indien.
- Moçambique vill ha experthjälp i förhandlingar som denna och de vill att nord bistår med tekniköverföring som man har blivit lovad. De vill också ha kvar sina särskilda förmåner hos EU.
- Emot miljörelaterade bestämmelser, som hänvisningar till försiktighetsprincipen – att man accepterar att något är skadligt trots att det inte går att exakt bevisa. Detta ses som dold protektionism från de rika länderna; att de egentligen försöker skydda sin egen produktion.
- Moçambique är motståndare till ett investeringsavtal, eftersom de både är tveksamma till innehållet i ett sådant avtal och inte har resurser att förhandla om det. Om Moçambique ska kunna bygga upp en inhemsk industri, måste de ha rätt att ställa krav på utländska investerare att de t ex använder lokala leverantörer och bidrar med tekniköverföring.

Moçambiques positioner är inte identiska med verkligheten.

Moçambique

– några grundläggande fakta

Befolkning (miljoner): 20

Läs- och skrivkunnighet: 47 %

BNP/kapita (USD): 338

Human Development Index, ranking

(1 är bäst i världen): 168

Exportvaror: aluminium, elektricitet, råkor, tobak, socker, bomull, cashewnötter